Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2024/2853

2024 11 18

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2024/2853

2024 m. spalio 23 d.

dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais, kuria panaikinama Tarybos direktyva 85/374/EEB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ([1]),

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros ([2]),

kadangi:

(1) siekiant pagerinti tinkamą vidaus rinkos veikimą, būtina užtikrinti, kad nebūtų iškraipoma konkurencija ir nebūtų trukdoma prekių judėjimui. Tarybos direktyvoje 85/374/EEB ([3]) nustatytos bendros taisyklės dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais, kuriomis siekiama pašalinti valstybių narių teisinių sistemų skirtumus, kurie gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį prekių judėjimui vidaus rinkoje. Geriau suderinus toje direktyvoje nustatytas bendras taisykles dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais būtų dar lengviau siekti tų tikslų, kartu užtikrinant didesnę vartotojų ir kitų fizinių asmenų sveikatos ar turto apsaugą;

(2) ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybė be kaltės ir toliau yra vienintelė priemonė siekiant tinkamai išspręsti teisingo šiuolaikinei technologinei gamybai būdingos rizikos paskirstymo problemą;

(3) Direktyva 85/374/EEB yra veiksminga ir svarbi priemonė, tačiau ją reikėtų peržiūrėti atsižvelgiant į pokyčius, susijusius su naujomis technologijomis, įskaitant dirbtinį intelektą (toliau – DI), naujus žiedinės ekonomikos verslo modelius ir naujas pasaulines tiekimo grandines, dėl kurių atsirado nenuoseklumų ir teisinio netikrumo, visų pirma dėl sąvokos „gaminys“ reikšmės. Patirtis, įgyta taikant tą direktyvą, taip pat parodė, kad nukentėjusieji asmenys susiduria su sunkumais siekiant gauti žalos atlyginimą dėl apribojimų, taikomų reikalavimų dėl žalos atlyginimo pateikimui ir su sunkumais renkant įrodymus, kuriais remiantis būtų galima įrodyti atsakomybę, ypač atsižvelgiant į didėjantį techninį ir mokslinį sudėtingumą. Tai apima reikalavimus atlyginti žalą, kuri yra susijusi su naujomis technologijomis. Todėl tos direktyvos peržiūra paskatintų tokių naujų technologijų, įskaitant DI, diegimą ir naudojimą, kartu užtikrinant, kad ieškovai galėtų naudotis tokio paties lygio apsauga, nepriklausomai nuo susijusios technologijos, ir kad visoms įmonėms būtų užtikrinamas didesnis teisinis tikrumas ir joms būtų sudarytos vienodos sąlygos;

(4) Direktyvą 85/374/EEB reikėtų peržiūrėti, kad būtų užtikrintas suderinamumas ir nuoseklumas su Sąjungos ir nacionalinio lygmens gaminių saugos ir rinkos priežiūros teisės aktais. Be to, siekiant užtikrinti suderinamumą bei teisinį tikrumą ir vienodas sąlygas vidaus rinkoje, ir atsižvelgti į naujausią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, reikia patikslinti svarbiausias sąvokas ir koncepcijas;

(5) atsižvelgiant į tai, kad būtini pakeitimai, kuriuos reikėtų padaryti, kad Direktyva 85/374/EEB ir toliau būtų veiksminga, yra plataus masto, ir siekiant užtikrinti aiškumą bei teisinį tikrumą, ta direktyva turėtų būti panaikinta ir pakeista šia direktyva;

([1]) OL C 140, 2023 4 21, p. 34.
([2]) 2024 m. kovo 12 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2024 m. spalio 10 d. Tarybos sprendimas.
([3]) 1985 m. liepos 25 d. Tarybos direktyva 85/374/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo (OL L 210, 1985 8 7, p. 29).

(6) siekiant užtikrinti, kad Sąjungos atsakomybės už gaminius tvarka būtų išsami, atsakomybė be kaltės už gaminius su trūkumais turėtų būti taikoma visoms kilnojamosioms prekėms, įskaitant programinę įrangą, taip pat ir tais atvejais, kai jos yra kitų kilnojamųjų prekių dalis arba yra įtaisytos nekilnojamosiose prekėse;

(7) atsakomybė už gaminius su trūkumais neturėtų būti taikoma žalai, atsiradusiai dėl branduolinių avarijų, jeigu atsakomybę už tokią žalą reglamentuoja valstybių narių ratifikuotos tarptautinės konvencijos;

(8) siekiant sukurti tikrą vidaus rinką, kurioje būtų užtikrintas aukštas ir vienodas vartotojų ir kitų fizinių asmenų apsaugos lygis, ir atsižvelgti į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, valstybės narės neturėtų palikti galioti ar priimti griežtesnių ar švelnesnių nuostatų nei nustatytosios šioje direktyvoje, kiek tai susiję su klausimais, kuriems taikoma ši direktyva;

(9) pagal valstybių narių nacionalinę teisę nukentėjęs asmuo gali pareikšti reikalavimą dėl žalos atlyginimo remdamasis sutartine atsakomybe arba nesutartinės atsakomybės pagrindais, nesusijusiais su gamintojo atsakomybe už gaminio trūkumus, kaip nustatyta šioje direktyvoje. Tai gali būti, pavyzdžiui, atsakomybė, grindžiama garantija arba veiklos vykdytojų kalte, ar atsakomybė be kaltės už žalą, padarytą dėl organizmo savybių, atsiradusių dėl genų inžinerijos. Šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis tokioms nacionalinės teisės nuostatoms, kuriomis siekiama, *inter alia*, veiksmingos vartotojų ir kitų fizinių asmenų apsaugos tikslo;

(10) tam tikrose valstybėse narėse nukentėję asmenys turi teisę pareikšti ieškinius dėl vaistų padarytos žalos atlyginimo pagal specialią nacionalinę atsakomybės sistemą, todėl farmacijos sektoriuje veiksminga fizinių asmenų apsauga jau yra pasiekta. Šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis teisei pareikšti tokius ieškinius. Be to, neturėtų būti draudžiama atlikti tokių specialių atsakomybės sistemų pakeitimų, jeigu jais nepakenkiama šioje direktyvoje nustatytos atsakomybės sistemos veiksmingumui arba jos tikslams;

(11) žalos atlyginimo sistemos, nepriklausančios atsakomybės tvarkai, pavyzdžiui, nacionalinės sveikatos sistemos, socialinės apsaugos sistemos ar draudimo sistemos, nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, todėl neturėtų būti trukdoma jų nustatyti. Pavyzdžiui, kai kurios valstybės narės yra nustačiusios žalos atlyginimo už vaistus, kurie sukelia žalą, nors jie ir neturi trūkumų, sistemas;

(12) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 768/2008/EB ([4]) nustatyti bendrieji principai ir pamatinės nuostatos, numatyti taikyti visuose sektoriniuose gaminių teisės aktuose. Siekiant užtikrinti suderinamumą su tuo sprendimu, tam tikros šios direktyvos nuostatos, visų pirma terminų apibrėžtys, turėtų būti su juo suderintos;

(13) skaitmeninio amžiaus gaminiai gali būti materialūs arba nematerialūs. Rinkoje vis dažniau naudojama programinė įranga, pavyzdžiui, operacinės sistemos, aparatinė programinė įranga, kompiuterinės programos, taikomosios programos ar DI sistemos, ir ji atlieka vis svarbesnį vaidmenį gaminių saugos srityje. Programinė įranga gali būti pateikta rinkai kaip atskiras gaminys arba vėliau ji gali būti integruota į kitus gaminius kaip komponentas ir ją naudojant gali būti padaryta žala. Todėl, siekiant teisinio tikrumo, šioje direktyvoje turėtų būti išaiškinta, kad programinė įranga yra gaminys, kuriam taikoma atsakomybė be kaltės, nepriklausomai nuo jos tiekimo ar naudojimo būdo, taigi, neatsižvelgiant į tai, ar programinė įranga saugoma įrenginyje, ar ja galima naudotis per komunikacijos tinklus ar debesijos technologijas, ar ji teikiama per programinės įrangos teikiant paslaugą modelį. Tačiau informacija neturi būti laikoma gaminiu, todėl atsakomybės už gaminį taisyklės neturėtų būti taikomos skaitmeninių rinkmenų turiniui, pavyzdžiui, medijos rinkmenoms ar e. knygoms arba programinės įrangos pirminiam kodui. Programinės įrangos kūrėjas arba gamintojas, įskaitant DI sistemų tiekėjus, kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2024/1689 ([5]), turėtų būti laikomas gamintoju;

(14) laisvąja ir atvirąja programine įranga, kai atvirai dalijamasi pirminiu kodu, o vartotojai gali nemokamai pasiekti, naudoti, keisti ir platinti programinę įrangą ar pakeistas jos versijas, gali būti prisidedama prie mokslinių tyrimų ir inovacijų rinkoje. Tokiai programinei įrangai taikomos viešosios licencijos, pagal kurias visiems leidžiama naudoti, kopijuoti, platinti, analizuoti, keisti ir tobulinti programinę įrangą. Siekiant netrukdyti inovacijoms ar moksliniams tyrimams, ši direktyva neturėtų būti taikoma laisvajai ir atvirajai programinei įrangai, sukurtai arba tiekiamai nevykdant komercinės veiklos, nes taip sukurti ar tiekiami produktai iš esmės nėra pateikiami rinkai. Tokios programinės įrangos kūrimas ar prisidėjimas prie jos kūrimo neturėtų būti suprantamas kaip jos tiekimas rinkai.

([4]) 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantis Sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).

([5]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L, 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

Tokios programinės įrangos teikimas atvirose saugyklose neturėtų būti laikomas jos tiekimu rinkai, išskyrus atvejus, kai tai daroma vykdant komercinę veiklą. Iš principo ne pelno organizacijų vykdomas laisvosios ir atvirosios programinės įrangos tiekimas neturėtų būti laikomas vykdomu su verslu susijusiomis aplinkybėmis, išskyrus atvejus, kai toks tiekimas vykdomas vykdant komercinę veiklą. Tačiau tais atvejais, kai programinė įranga tiekiama už tam tikrą kainą arba asmens duomenys naudojami ne tik programinės įrangos saugumui, suderinamumui ar sąveikumui gerinti, ir todėl ji tiekiama vykdant komercinę veiklą, ši direktyva turėtų būti taikoma;

(15) tais atvejais, kai laisvąją ir atvirąją programinę įrangą, tiekiamą vykdant ne komercinę veiklą, gamintojas vėliau integruoja kaip komponentą į gaminį vykdydamas komercinę veiklą ir taip pateikia ją rinkai, už žalą, sukeltą dėl tokios programinės įrangos trūkumų, atsakingu turėtų būti įmanoma laikyti tą gamintoją, o ne programinės įrangos gamintoją, nes programinės įrangos gamintojas nebūtų įvykdęs gaminio ar komponento pateikimo rinkai sąlygų;

(16) kadangi skaitmeninės rinkmenos pačios nėra laikytinos gaminiais, patenkančiais į šios direktyvos taikymo sritį, skaitmeninės gamybos rinkmenos, kuriose laikoma funkcinė informacija, būtina materialiam daiktui sukurti, sudarant sąlygas automatizuotu būdu valdyti mašinas ar įrankius, pavyzdžiui, grąžtus, tekinimo stakles, malimo įrenginius ir 3D spausdintuvus, turėtų būti laikomos gaminiais siekiant užtikrinti fizinių asmenų apsaugą tais atvejais, kai tokios rinkmenos turi trūkumų. Pavyzdžiui, už trūkumų turinčią kompiuterinę projektinę rinkmeną, naudojamą 3D spausdintuvu pagamintam gaminiui, kuriuo sukeliama žala, pagal šią direktyvą turėtų atsirasti atsakomybė, jeigu tokia rinkmena yra sukuriama arba pateikiama vykdant komercinę veiklą. Siekiant išvengti abejonių, taip pat reikėtų paaiškinti, kad žaliavos, pavyzdžiui, dujos ir vanduo, ir elektros energija yra gaminiai;

(17) vis dažniau skaitmeninės paslaugos yra integruotos į gaminį arba su juo susietos taip, kad be jos gaminys negalėtų atlikti vienos iš savo funkcijų. Nors ši direktyva neturėtų būti taikoma pačioms paslaugoms, atsakomybę be kaltės būtina išplėsti ir taikyti tokioms integruotoms arba susietoms skaitmeninėms paslaugoms, nes jos lemia gaminio saugą taip pat, kaip ir fiziniai ar skaitmeniniai komponentai. Tos susijusios paslaugos turėtų būti laikomos gaminio, į kurį jos integruotos arba su kuriomis jos yra susietos, komponentais, kai jas kontroliuoja to gaminio gamintojas. Susijusių paslaugų pavyzdžiai: nepertraukiamas eismo duomenų teikimas navigacijos sistemoje, sveikatos stebėsenos paslauga, grindžiama fizinio produkto jutikliais naudotojo fiziniam aktyvumui ar sveikatos būklės rodikliams sekti, temperatūros kontrolės paslauga, kuria stebima ir reguliuojama išmaniojo šaldytuvo temperatūra, arba balso asistento paslauga, leidžianti valdyti vieną ar daugiau gaminių naudojant balso komandas. Interneto prieigos paslaugos neturėtų būti laikomos susijusiomis paslaugomis, nes jos negali būti laikomos gamintojo kontroliuojamo produkto dalimi ir būtų nepagrįsta reikalauti, kad gamintojai būtų atsakingi už žalą, padarytą dėl interneto prieigos paslaugų trūkumų. Vis dėlto pagal šią direktyvą gali būti nustatyta, kad gaminys, kuris yra priklausomas nuo interneto prieigos paslaugų ir neužtikrina saugumo praradus ryšį, turi trūkumų;

(18) turėtų būti laikoma, kad susijusias paslaugas ir kitus komponentus, įskaitant programinės įrangos naujinius ir atnaujinimus, gamintojas gali kontroliuoti, jeigu gamintojas juos integravo į gaminį arba juos susiejo su gaminiu, arba kai gamintojas leidžia arba sutinka, kad juos integruotų, susietų ar tiektų trečioji šalis, pavyzdžiui, jeigu išmaniojo buitinio prietaiso gamintojas sutinka, kad trečioji šalis teiktų gamintojo prietaiso programinės įrangos naujinius, arba kai gamintojas pateikia susijusią paslaugą ar komponentą kaip gaminio dalį, net jei juos tiekia trečioji šalis. Neturėtų būti laikoma, kad gamintojas sutiko su integravimu ar susiejimu tik numatydamas techninę integravimo ar susiejimo galimybę arba rekomenduodamas tam tikrus prekių ženklus arba neuždrausdamas galimų susijusių paslaugų ar komponentų;

(19) kai gaminys pateikiamas rinkai, turėtų būti laikoma, kad jį ir toliau kontroliuoja gamintojas tais atvejais, kai gamintojas išlaiko gebėjimą tiekti programinės įrangos naujinius ar atnaujinimus pats arba pasitelkdamas trečiąją šalį;

(20) pripažįstant didėjančią nematerialiojo turto svarbą ir vertę, taip pat turėtų būti atlyginama už duomenų sunaikinimą ar sugadinimą, pavyzdžiui, skaitmeninių reikmenų pašalinimą iš standžiojo disko, įskaitant tų duomenų atkūrimo ar atstatymo išlaidas. Siekiant apsaugoti fizinius asmenis, reikia nustatyti materialinių nuostolių, patirtų ne tik dėl mirties ar kūno sužalojimo, pavyzdžiui, laidotuvių ar medicininės išlaidas arba prarastas pajamas, ir dėl žalos turtui, bet ir dėl duomenų sunaikinimo arba sugadinimo, atlyginimą. Duomenų sunaikinimas arba sugadinimas savaime nereiškia materialinių nuostolių, jei nukentėjusysis gali atgauti duomenis nepatirdamas išlaidų, pavyzdžiui, tais atvejais, kai yra duomenų atsarginė kopija arba duomenis galima parsisiųsti iš naujo, arba ekonominės veiklos vykdytojas atkuria arba vėl sukuria laikinai neprieinamus duomenis, pavyzdžiui, virtualioje aplinkoje. Duomenų sunaikinimas ar sugadinimas nėra duomenų nutekėjimas arba duomenų apsaugos taisyklių pažeidimas, todėl šia

direktyva nedaromas poveikis galimybei reikalauti atlyginti žalą už Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 ([6]) arba Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725 ([7]) bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB ([8]) arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680 ([9]) pažeidimus;

(21) siekiant teisinio tikrumo, šioje direktyvoje turėtų būti paaiškinta, kad kūno sužalojimas apima mediciniškai pripažintą ir mediciniškai patvirtintą žalą psichologinei sveikatai, kuri daro poveikį bendrai nukentėjusiojo sveikatos būklei ir dėl kurios gali reikėti terapijos arba gydymo, atsižvelgiant, *inter alia*, į Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinę ligų klasifikaciją;

(22) laikantis šios direktyvos tikslo suteikti žalos atlyginimą tik fiziniams asmenims, pagal šią direktyvą neturėtų būti atlyginama žala turtui, naudojamam vien tik profesiniais tikslais. Siekiant pašalinti galimą bylinėjimosi riziką iškeliant pernelyg daug bylų, pagal šią direktyvą neturėtų būti atlyginama žala už profesiniais tikslais naudojamų duomenų sunaikinimą arba sugadinimą, net jei tie duomenys naudojami ne vien tik profesiniais tikslais;

(23) valstybės narės turėtų numatyti visišką ir tinkamą žalos atlyginimą už visus materialinius nuostolius, patirtus dėl mirties ar kūno sužalojimo, arba dėl žalos turtui ar turto sunaikinimo ir duomenų sunaikinimo arba sugadinimo ir valstybės narės turėtų nustatyti žalos atlyginimo apskaičiavimo taisykles. Be to, turėtų būti numatytas žalos atlyginimas už nematerialinius nuostolius, patirtus dėl žalos, kuriai taikoma ši direktyva, pavyzdžiui, skausmą ir kančias, jei tokius nuostolius galima atlyginti pagal nacionalinę teisę;

(24) pagal šią direktyvą neturėtų kilti atsakomybė už kitų rūšių žalą, nei numatyta šioje direktyvoje, pavyzdžiui, vien tik ekonominius nuostolius, privatumo pažeidimus ar diskriminaciją. Tačiau šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis teisei į bet kokios žalos, įskaitant neturtinę, atlyginimą pagal kitas atsakomybės sistemas;

(25) siekiant apsaugoti fizinius asmenis, turėtų būti atlyginama už bet kokiam fiziniam asmeniui priklausančiam turtui padarytą žalą. Kadangi turtas vis dažniau naudojamas tiek asmeniniais, tiek profesiniais tikslais, tikslinga numatyti žalos, padarytos tokiam mišrios paskirties turtui, atlyginimą. Atsižvelgiant į šios direktyvos tikslą apsaugoti fizinius asmenis, į jos taikymo sritį neturėtų būti įtrauktas turtas, naudojamas vien tik profesiniais tikslais;

(26) ši direktyva turėtų būti taikoma gaminiams, pateiktiems rinkai arba, atitinkamais atvejais, pradėtiems naudoti vykdant komercinę veiklą už atlygį arba neatlygintinai, pavyzdžiui, gaminiams, tiekiamiems per rėmimo kampaniją, arba gaminiams, pagamintiems paslaugoms, finansuojamoms viešosiomis lėšomis, teikti, nes šis tiekimo būdas vis tik yra ekonominio ar komercinio pobūdžio. Sąvoka „pradėjimas naudoti“ yra svarbi gaminiams, kurie nepateikiami rinkai iki jų pirmo panaudojimo, kaip tai gali būti liftų, mašinų ar medicinos prietaisų atveju;

(27) tiek, kiek tai numatyta nacionalinėje teisėje, nukentėjusių asmenų teisė į žalos atlyginimą turėtų būti taikoma ir tiesiogiai nukentėjusiems asmenims, kurie tiesiogiai patiria žalą dėl gaminio su trūkumais, ir netiesiogiai nukentėjusiems asmenims, kurie patiria žalą dėl tiesiogiai nukentėjusio asmens patirtos žalos;

(28) atsižvelgiant į tai, kad gaminiai, verslo modeliai ir tiekimo grandinės tampa vis sudėtingesni, ir į tai, kad šios direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad vartotojai ir kiti fiziniai asmenys galėtų lengvai pasinaudoti savo teise gauti žalos atlyginimą, kai atsiranda žala dėl gaminių su trūkumais, svarbu, kad valstybės narės užtikrintų, jog kompetentingos nacionalinės vartotojų apsaugos institucijos ar įstaigos teiktų visą aktualią informaciją nukentėjusiems vartotojams, kad jie galėtų veiksmingai pasinaudoti savo teise į žalos atlyginimą pagal šią direktyvą. Tai darant, tinkama, kad

([6]) 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

([7]) 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

([8]) 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

([9]) 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016 5 4, p. 89).

valstybės narės atsižvelgtų į esamas pareigas, susijusias su nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimu, visų pirma pareigas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/2394 ([10]). Svarbu, kad nacionalinės vartotojų apsaugos institucijos ar įstaigos reguliariai keistųsi visa aktualia informacija, apie kurią sužino, ir glaudžiai bendradarbiautų su rinkos priežiūros institucijomis. Valstybės narės taip pat gali raginti kompetentingas nacionalines vartotojų apsaugos institucijas ar įstaigas teikti informaciją vartotojams, kad juos įgalintų veiksmingiau pasinaudoti savo teise į žalos atlyginimą pagal šią direktyvą;

(29) šia direktyva nedaromas poveikis įvairioms nacionalinio lygmens teisių gynimo priemonėms, nesvarbu, ar tai būtų teismo procesas, neteisminiai sprendimai, alternatyvus ginčų sprendimas ar atstovaujamieji ieškiniai pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2020/1828 ([11]) ar pagal nacionalines kolektyvinio teisių gynimo sistemas;

(30) siekiant apsaugoti fizinių asmenų sveikatą ir turtą, gaminio trūkumas turėtų būti nustatomas ne pagal jo tinkamumą naudoti, bet pagal saugumo, kurio tas asmuo turi teisę tikėtis arba kurio reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę, trūkumą. Trūkumo vertinimas turėtų apimti objektyvią saugumo, kurio plačioji visuomenė turi teisę tikėtis, analizę, ir neturėtų būti susijęs su saugumu, kurio konkretus asmuo turi teisę tikėtis. Saugumas, kurio gali tikėtis plačioji visuomenė, turėtų būti vertinamas atsižvelgiant, *inter alia*, į aptariamo gaminio paskirtį, pagrįstai numatomą gaminio naudojimą, pateikimą, objektyvias charakteristikas ir savybes, įskaitant jo numatomą gyvavimo laikotarpį, taip pat į specifinius naudotojų grupės, kuriai gaminys skirtas, poreikius. Kai kurie gaminiai, pavyzdžiui, gyvybę palaikantys medicinos prietaisai, kelia ypač didelę žalos žmonėms riziką ir todėl lemia ypač aukštus saugos lūkesčius. Siekiant atsižvelgti į tokius lūkesčius, teismas turėtų turėti galimybę nustatyti, kad tas gaminys turi trūkumų, nenustatydamas jo faktinio trūkumo, jeigu jis priklauso tai pačiai gamybos serijai kaip ir gaminys, kurio trūkumas jau įrodytas;

(31) vertinant trūkumus turėtų būti atsižvelgiama į gaminio aprašymą. Tačiau su gaminiu pateikiami įspėjimai ar kita informacija negali būti laikomi pakankamais, kad gaminys su trūkumais būtų saugus, nes trūkumai turėtų būti nustatomi atsižvelgiant į saugumą, kurio plačioji visuomenė turi teisę tikėtis. Todėl atsakomybės pagal šią direktyvą negalima išvengti tiesiog išvardijant bet kokį įmanomą šalutinį produkto poveikį. Nustatant gaminio trūkumus, pagrįstai numatomas naudojimas taip pat apima netinkamą naudojimą, kuris tam tikromis aplinkybėmis nėra nepagrįstas, pavyzdžiui, numatomą mašinų naudotojo elgesį dėl koncentracijos stokos arba numatomą tam tikrų naudotojų grupių, pavyzdžiui, vaikų, elgesį;

(32) siekiant atsižvelgti į didėjantį susietų gaminių paplitimą, vertinant gaminio saugą reikėtų atsižvelgti į kitų gaminių pagrįstai numatomą poveikį aptariamam gaminiui, pavyzdžiui, išmaniojoje namų sistemoje. Siekiant atsižvelgti į teisėtus lūkesčius, kad gaminio programinė įranga ir pagrindiniai algoritmai yra sukurti taip, jog būtų užkirstas kelias pavojingam gaminio veikimui, taip pat reikėtų atsižvelgti į gaminio gebėjimo mokytis ar įgyti naujų savybių po pateikimo rinkai ar pradėjimo naudoti poveikį jo saugai. Todėl gamintojas, projektuojantis gaminį, galintį sukelti netikėtą veikimą, turėtų likti atsakingas už žalą sukeliantį veikimą. Siekiant atsižvelgti į tai, kad skaitmeniniame amžiuje daug gaminių ir toliau yra kontroliuojami gamintojo po jų pateikimo rinkai, vertinant gaminio saugą taip pat reikėtų atsižvelgti į momentą, kai gamintojas nustoja kontroliuoti gaminį. Taip pat galima nustatyti, kad gaminys turi trūkumų dėl savo kibernetinio saugumo pažeidžiamumo, pavyzdžiui, kai gaminys neatitinka su sauga susijusių kibernetinio saugumo reikalavimų;

(33) siekiant atspindėti gaminių, kurių paskirtis yra išvengti žalos, kaip antai, įspėjimo mechanizmo, pavyzdžiui, dūmų detektoriaus, pobūdį, vertinant tokio gaminio trūkumus reikėtų atsižvelgti į tai, kad jis negali atlikti tos paskirties;

(34) siekiant atsižvelgti į gaminių saugos ir rinkos priežiūros teisės aktų svarbą nustatant saugos lygį, kurio asmuo turi teisę tikėtis, turėtų būti paaiškinta, kad atliekant trūkumų vertinimą turėtų būti atsižvelgiama į atitinkamo gaminio saugos reikalavimus, įskaitant su sauga susijusius kibernetinio saugumo reikalavimus, ir kompetentingų institucijų

([10]) 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 345, 2017 12 27, p. 1).

([11]) 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti vartotojų kolektyvinius interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB (OL L 409, 2020 12 4, p. 1).

intervencinius veiksmus, pavyzdžiui, gaminių atšaukimą, arba pačių ekonominės veiklos vykdytojų veiksmus. Tačiau tokie intervenciniai veiksmai savaime neturėtų lemti trūkumų prezumpcijos;

(35) siekiant užtikrinti vartotojų pasirinkimą ir skatinti inovacijas, mokslinius tyrimus ir lengvą prieigą prie naujų technologijų, geresnio gaminio buvimas ar geresnio gaminio vėlesnis pateikimas rinkai savaime neturėtų leisti daryti išvados, kad gaminys turi trūkumų. Atitinkamai, gaminio naujinimų ar naujovinimų pateikimas savaime neturėtų leisti daryti išvados, kad ankstesnė gaminio versija turi trūkumų;

(36) fizinių asmenų apsauga reikalauja, kad bet kuris gamybos procese dalyvaujantis gamintojas galėtų būti laikomas atsakingu, jei to gamintojo tiekiamas gaminys ar komponentas turi trūkumų. Tai apima bet kurį asmenį, kuris prisistato kaip gamintojas, nurodydamas arba įgaliodamas trečiąją šalį ant gaminio nurodyti savo pavadinimą, prekių ženklą ar kitą skiriamąjį požymį, nes taip tas asmuo sudaro įspūdį, kad dalyvauja gamybos procese arba prisiima už jį atsakomybę. Jeigu gamintojas į gaminį integruoja kito gamintojo komponentą su trūkumais, nukentėjęs asmuo turėtų turėti galimybę reikalauti žalos atlyginimo už tą pačią kilusią žalą tiek iš gaminio gamintojo, tiek iš komponento gamintojo. Kai komponentas yra integruotas į gaminį, kurio to gaminio gamintojas negali kontroliuoti, nukentėjęs asmuo turėtų turėti galimybę reikalauti žalos atlyginimo iš komponento gamintojo, jei pats komponentas yra gaminys pagal šią direktyvą;

(37) siekiant užtikrinti, kad nukentėję asmenys galėtų pareikšti vykdytiną reikalavimą atlyginti žalą, kai gaminio gamintojas yra įsisteigęs ne Sąjungoje, turėtų būti įmanoma atsakingais laikyti to gaminio importuotoją ir gamintojo įgaliotąjį atstovą, paskirtą atlikti konkrečioms užduotims pagal Sąjungos teisės aktus, pavyzdžiui, pagal teisės aktus dėl gaminių saugos ir rinkos priežiūros. Rinkos priežiūra atskleidė, kad tiekimo grandinės kartais yra susijusios su ekonominės veiklos vykdytojais, kurie dėl savo naujos formos neatitinka tradicinių tiekimo grandinių pagal galiojančią teisinę sistemą. Taip yra, visų pirma, realizavimo paslaugų teikėjų, kurie atlieka daug tokių pačių funkcijų kaip importuotojai, tačiau kurie ne visada atitinka tradicinę importuotojo apibrėžtį pagal Sąjungos teisę, atveju. Realizavimo paslaugų teikėjai atlieka vis svarbesnį vaidmenį kaip ekonominės veiklos vykdytojai, sudarydami sąlygas gaminių iš trečiųjų valstybių patekimui į Sąjungos rinką ir palengvindami jį. Tas pokytis jau atsispindi gaminių saugos ir rinkos priežiūros sistemoje, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos reglamentuose (ES) 2019/1020 ([12]) ir (ES) 2023/988 ([13]). Todėl turėtų būti įmanoma realizavimo paslaugų teikėjus laikyti atsakingais, tačiau, atsižvelgiant į papildomą jų vaidmens pobūdį, jie turėtų būti atsakingi tik tais atvejais, kai nėra Sąjungoje įsisteigusio importuotojo ar įgaliotojo atstovo. Siekiant veiksmingai nustatyti gamintojų, importuotojų, įgaliotųjų atstovų ir realizavimo paslaugų teikėjų atsakomybę, turėtų būti įmanoma platintojus laikyti atsakingais tik tuo atveju, jei jie nedelsiant nenustato atitinkamo Sąjungoje įsisteigusio ekonominės veiklos vykdytojo;

(38) pardavimui internetu nuosekliai ir stabiliai augant, ėmė rastis nauji verslo modeliai ir nauji rinkos dalyviai, kaip antai interneto platformos. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2022/2065 ([14]) ir Reglamentu (ES) 2023/988 reglamentuojama, *inter alia*, interneto platformų atsakomybė ir atskaitomybė už neteisėtą turinį, įskaitant gaminių pardavimo atžvilgiu. Kai interneto platformos atlieka gaminio su trūkumais gamintojo, importuotojo, įgaliotojo atstovo, realizavimo paslaugų teikėjo ar platintojo vaidmenį, jiems turėtų būti taikoma tokia pati atsakomybė, kaip ir ekonominės veiklos vykdytojams. Kai, parduodant gaminius, interneto platformos atlieka tik tarpinį vaidmenį tarp prekiautojų ir vartotojų, joms taikomas sąlyginis atleidimas nuo atsakomybės pagal Reglamentą (ES) 2022/2065. Tačiau Reglamente (ES) 2022/2065 numatyta, kad interneto platformos, kuriose vartotojai gali sudaryti nuotolinės prekybos sutartis su prekiautojais, nėra atleidžiamos nuo atsakomybės pagal vartotojų apsaugos teisės aktus, kai jos pateikia gaminį arba kitaip sudaro sąlygas konkrečiam sandoriui taip, kad vidutinis vartotojas galėtų manyti, jog gaminį tiekia pati interneto platforma arba pagal jos įgaliojimus veikiantis ar jos kontroliuojamas prekiautojas. Laikantis to principo, jeigu interneto platformos pateikia gaminį arba kitaip sudaro sąlygas konkrečiam sandoriui, turėtų būti įmanoma jas laikyti atsakingomis tokiu pačiu būdu, kaip ir platintojai pagal šią direktyvą. Todėl tokioms interneto platformoms šios direktyvos nuostatos, susijusios su platintojais, turėtų būti taikomos analogiškai. Tai reiškia, kad tokios interneto platformos turėtų būti atsakingos tik jeigu jos pateikia produktą arba kitaip sudaro sąlygas konkrečiam sandoriui taip, jog vidutinis vartotojas manytų, kad gaminį teikia pati interneto platforma ar

([12]) 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1).

([13]) 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/988 dėl bendros gaminių saugos, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 ir panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/95/EB bei Tarybos direktyva 87/357/EEB (OL L 135, 2023 5 23, p. 1).

([14]) 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1).

prekiautojas, veikiantis pagal jos įgaliojimus arba jos kontroliuojamas, ir tik tais atvejais, kai interneto platforma nedelsiant nenustato atitinkamo Sąjungoje įsisteigusio ekonominės veiklos vykdytojo;

(39) pereinant nuo linijinės prie žiedinės ekonomikos, gaminiai projektuojami taip, kad būtų patvaresni, juos būtų galima pakartotinai naudoti, pataisyti ir atnaujinti. Sąjunga taip pat skatina inovatyvius ir tvarius gamybos ir vartojimo būdus, kuriais pratęsiamas gaminių ir komponentų funkcionalumas, pavyzdžiui, perdarymą, atnaujinimą ir taisymą, kaip nustatyta 2020 m. kovo 11 d. Komisijos komunikate „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“. Kai gaminys iš esmės pakeičiamas ir vėliau patiekiamas rinkai arba pradedamas naudoti, jis laikomas nauju gaminiu. Jeigu pakeitimas padaromas nekontroliuojant pirminiam gamintojui, atsakingu turėtų būti įmanoma laikyti asmenį, padariusį esminį pakeitimą, kaip pakeisto gaminio gamintoją, nes pagal atitinkamą Sąjungos teisę tas asmuo atsako už gaminio atitiktį saugos reikalavimams. Tai, ar pakeitimas yra esminis, turėtų būti nustatoma pagal atitinkamoje Sąjungos ir nacionalinės produktų saugos teisėje, įskaitant Reglamentą (ES) 2023/988, nustatytus kriterijus. Jeigu aptariamam gaminiui tokie kriterijai nenustatyti, esminiais pakeitimais turėtų būti laikomi pakeitimai, kuriais keičiamos pradinės numatytos gaminio funkcijos, daromas poveikis jo atitikčiai taikomiems saugos reikalavimams arba pakeičiamas jo rizikos profilis. Kai esminį pakeitimą atlieka pirminis gamintojas arba jis jį kontroliuoja ir jeigu dėl tokio esminio pakeitimo gaminys turi trūkumų, tas gamintojas neturėtų turėti galimybės išvengti atsakomybės teigdamas, kad trūkumas atsirado po to, kai jis pateikė gaminį rinkai arba pradėjo jį naudoti. Siekiant teisingai paskirstyti riziką žiedinėje ekonomikoje, gaminį iš esmės pakeičiantis ekonominės veiklos vykdytojas, kuris nėra pirminis gamintojas, turėtų būti atleistas nuo atsakomybės, jei tas ekonominės veiklos vykdytojas gali įrodyti, kad žala yra susijusi su gaminio dalimi, kuriai pakeitimas nedaro poveikio. Atsakomybė pagal šią direktyvą neturėtų būti taikoma ekonominės veiklos vykdytojams, kurie gaminį taiso ar atlieka kitas su esminiais pakeitimais nesusijusias operacijas;

(40) kadangi gaminiai gali būti suprojektuoti taip, kad juos būtų galima keisti keičiant programinę įrangą, įskaitant naujovinimus, pakeitimams, atliekamiems atnaujinant arba naujovinant programinę įrangą, turėtų būti taikomi tie patys principai kaip ir kitais būdais padarytiems pakeitimams. Jei esminis pakeitimas padaromas atnaujinant ar naujovinant programinę įrangą arba dėl nuolatinio DI sistemos mokymosi, turėtų būti laikoma, kad iš esmės pakeistas gaminys tiekiamas rinkai arba pradedamas naudoti tuo metu, kai tas pakeitimas yra padaromas faktiškai;

(41) tais atvejais, kai nukentėjusieji negauna žalos atlyginimo dėl to, kad joks asmuo nėra atsakingas pagal šią direktyvą, arba dėl to, kad atsakingi asmenys yra nemokūs arba nustojo egzistuoti, valstybės narės gali naudotis esamomis nacionalinėmis sektorinėmis žalos atlyginimo sistemomis arba sukurti naujas sistemas pagal nacionalinę teisę, kad būtų tinkamai atlyginta nukentėjusiems asmenims, patyrusiems žalą dėl gaminių su trūkumais. Valstybės narės pačios turi spręsti, ar tokios žalos atlyginimo sistemos turi būti visiškai, ar iš dalies finansuojamos viešosiomis ar privačiomis lėšomis;

(42) atsižvelgiant į ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybę nepriklausomai nuo jų kaltės ir siekiant teisingai paskirstyti riziką, asmeniui, reikalaujančiam atlyginti žalą, padarytą dėl gaminio su trūkumais, turėtų tekti pareiga įrodyti žalą, gaminio trūkumus ir tarp jų esantį priežastinį ryšį, laikantis pagal nacionalinę teisę taikomo įrodinėjimo standarto. Tačiau asmenys, reikalaujantys atlyginti žalą, dažnai yra labai nepalankioje padėtyje, palyginti su gamintojais, kiek tai susiję su galimybe gauti ir suprasti informaciją apie tai, kaip gaminys buvo pagamintas ir kaip jis veikia. Ta informacijos asimetrija gali pakenkti teisingam rizikos paskirstymui, ypač techninio ar mokslinio sudėtingumo atvejais. Todėl būtina sudaryti palankesnes sąlygas ieškovams susipažinti su įrodymais, kurie turi būti naudojami teismo procese. Tokie įrodymai apima dokumentus, kuriuos atsakovas turi parengti *ex novo* rinkdamas ar klasifikuodamas turimus įrodymus. Vertindami prašymą atskleisti įrodymus, nacionaliniai teismai turėtų užtikrinti, kad tokia prieiga būtų ribojama tuo, kas būtina ir proporcinga, *inter alia*, siekiant išvengti nekonkrečios informacijos, kuri nėra svarbi procesui, paieškos ir kad būtų apsaugota konfidenciali informacija, pavyzdžiui, informacija, patenkanti į profesinės paslapties taikymo sritį, ir komercinės paslaptys pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/943 ([15]). Atsižvelgiant į tam tikrų rūšių įrodymų, pavyzdžiui, įrodymų, susijusių su skaitmeniniais gaminiais, sudėtingumą, nacionaliniai teismai turėtų turėti galimybę reikalauti, kad tokie įrodymai būtų pateikti lengvai prieinamu ir lengvai suprantamu būdu, laikantis tam tikrų sąlygų;

([15]) 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (OL L 157, 2016 6 15, p. 1).

(43) įrodymų atskleidimo taisyklės šia direktyva suderinamos tik šia direktyva reglamentuojamais klausimais. Šia direktyva nereglamentuojami klausimai apima įrodymų atskleidimo taisykles, susijusias su: ikiteisminėmis procedūromis; tuo, kiek prašymas pateikti įrodymus turi būti detalus; trečiosiomis šalimis; ieškinių dėl pripažinimo atvejais; ir sankcijomis už pareigos atskleisti įrodymus nevykdymą;

(44) atsižvelgiant į tai, kad, siekiant parengti atsiliepimą į ieškinį dėl žalos atlyginimo pagal šią direktyvą atsakovams gali reikėti susipažinti su ieškovo turimais įrodymais, atsakovai taip pat turėtų turėti galimybę susipažinti su įrodymais. Panašiai kaip ieškovo pateikto prašymo atskleisti įrodymus atveju, vertindami atsakovo prašymą atskleisti įrodymus, nacionaliniai teismai turėtų užtikrinti, kad tokia prieiga būtų apribota tuo, kas būtina ir proporcinga, *inter alia*, siekiant išvengti nekonkrečios informacijos, kuri nėra svarbi procesui, paieškos ir kad būtų apsaugota konfidenciali informacija;

(45) kiek tai susiję su komercinėmis paslaptimis, kaip apibrėžta Direktyvoje (ES) 2016/943, nacionaliniams teismams turėtų būti suteikti įgaliojimai imtis konkrečių priemonių, kad būtų užtikrintas komercinių paslapčių konfidencialumas proceso metu ir jam pasibaigus, kartu užtikrinant teisingą ir proporcingą komercinės paslapties turėtojo interesų saugoti paslaptį ir nukentėjusio asmens interesų pusiausvyrą. Tokios priemonės turėtų apimti bent priemones, kuriomis siekiama apriboti galimybę susipažinti su dokumentais, kuriuose yra komercinių paslapčių arba tariamų komercinių paslapčių, ir kuriomis siekiama apriboti asmenų, galinčių dalyvauti teismo posėdžiuose, skaičių, arba kuriomis leidžiama susipažinti su tik su kupiūruotais dokumentais ar posėdžių stenogramomis. Yra tinkama, kad spręsdami dėl tokių priemonių nacionaliniai teismai atsižvelgtų į būtinybę užtikrinti teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, šalių ir, kai tinkama, trečiųjų šalių teisėtus interesus ir į galimą žalą bet kuriai ginčo šaliai ir, kai tinkama, trečiosioms šalims, kurią sukeltų tokių priemonių nustatymas ar atmetimas;

(46) būtina palengvinti ieškovui tenkančią įrodinėjimo pareigą, jei tenkinamos tam tikros sąlygos. Nuginčijamos faktinės prezumpcijos yra bendras mechanizmas, kuriuo siekiama sumažinti ieškovui iškilusius sunkumus įrodinėjimo srityje ir leisti teismui pagrįsti trūkumų ar priežastinio ryšio faktą kitu įrodytu faktu, kartu išsaugant atsakovo teises. Siekdami skatinti laikytis pareigos atskleisti informaciją, nacionaliniai teismai turėtų preziumuoti, kad gaminys turi trūkumų, jei atsakovas tokios pareigos nevykdo. Siekiant apsaugoti vartotojus ir kitus fizinius asmenis nuo žalos pavojaus, priimta daug privalomų saugos reikalavimų, be kita ko, pagal Reglamentą (ES) 2023/988. Siekiant sustiprinti glaudų gaminių saugos taisyklių ir atsakomybės taisyklių ryšį, tokių reikalavimų nesilaikymas taip pat turėtų lemti trūkumų prezumpciją. Tai apima atvejus, kai gaminys neturi priemonių informacijai apie gaminio veikimą registruoti, kaip reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę. Tas pats turėtų būti taikoma akivaizdaus veikimo sutrikimo atveju, pavyzdžiui, stiklinio buteliuko, kuris pagrįstai numatomai naudojamas sprogsta, nes būtų nereikalinga našta reikalauti, kad ieškovas įrodytų trūkumus, kai aplinkybės yra tokios, kad jų buvimas yra neginčijamas. Pagrįstai numatomas naudojimas apima paskirtį, kuriai gaminys yra skirtas pagal gamintojo arba ekonominės veiklos vykdytojo, pateikiančio jį rinkai, pateiktą informaciją, įprastą naudojimą, nustatytą pagal gaminio projektavimą ir konstrukciją, ir naudojimą, kurį galima pagrįstai numatyti, kai toks naudojimas gali būti susijęs su teisėtu ir lengvai nuspėjamu žmogaus elgesiu;

(47) jeigu nustatoma, kad gaminys turi trūkumų, o sukeltos žalos rūšis, visų pirma remiantis panašiais atvejais, paprastai sukeliama dėl atitinkamo trūkumo, neturėtų būti reikalaujama, kad ieškovas įrodytų priežastinį ryšį, ir turėtų būti preziumuojama, kad jis egzistuoja;

(48) nacionaliniai teismai turėtų preziumuoti gaminio trūkumą arba priežastinį ryšį tarp žalos ir trūkumų, arba juos abu jeigu, nepaisant to, kad atsakovas atskleidė informaciją, ieškovui būtų pernelyg sunku, visų pirma dėl atvejo techninio ar mokslinio sudėtingumo, įrodyti gaminio trūkumą arba priežastinį ryšį, arba juos abu. Jie turėtų tai daryti atsižvelgdami į visas bylos aplinkybes. Tokiais atvejais reikalavimas taikyti įprastinį įrodinėjimo standartą, kaip to reikalaujama pagal nacionalinę teisę, pagal kurią dažnai būna nustatytas aukštas tikimybės laipsnis, pakenktų teisės į žalos atlyginimą veiksmingumui. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad gamintojai turi ekspertinių žinių ir yra geriau informuoti nei nukentėjęs asmuo, ir, siekiant išlaikyti teisingą rizikos paskirstymą, kartu išvengiant įrodinėjimo pareigos perkėlimo, tais atvejais, kai ieškovui sunku įrodyti trūkumus, iš ieškovo turėtų būti reikalaujama įrodyti tik tai, kad tikėtina, jog gaminys turėjo trūkumų, arba, tais atvejais, kai ieškovui sunku įrodyti priežastinį ryšį tik tai, kad tikėtina, jog gaminio trūkumai galėjo sukelti žalą. Techninį ar mokslinį sudėtingumą kiekvienu konkrečiu atveju turėtų nustatyti nacionaliniai teismai, atsižvelgdami į įvairius veiksnius. Tie veiksniai turėtų apimti sudėtingą gaminio, kaip antai naujoviško medicinos prietaiso, pobūdį; sudėtingą technologijų naudojimo, pavyzdžiui, mašininio mokymosi, pobūdį; sudėtingą informacijos ir duomenų, kuriuos turi analizuoti ieškovas, pobūdį; sudėtingą priežastinio ryšio pobūdį, pavyzdžiui, ryšys tarp vaisto ar maisto produkto ir sveikatos būklės pasikeitimo,

arba ryšys, kurį įrodydamas ieškovas turėtų paaiškinti DI sistemos vidinį veikimą. Pernelyg didelių sunkumų vertinimą kiekvienu konkrečiu atveju taip pat turėtų atlikti nacionaliniai teismai. Nors ieškovas turėtų pateikti argumentus, įrodančius pernelyg didelius sunkumus, tokius sunkumus patvirtinančių įrodymų neturėtų būti reikalaujama. Pavyzdžiui, ieškinio dėl DI sistemos atveju, kad teismas galėtų nuspręsti, jog esama pernelyg didelių sunkumų, ieškovas neturėtų būti įpareigotas paaiškinti DI sistemos specifinių charakteristikų ir kodėl dėl tų charakteristikų yra sunkiau nustatyti priežastinį ryšį. Atsakovui turėtų būti suteikta galimybė ginčyti visus ieškinio elementus, įskaitant pernelyg didelių sunkumų faktą;

(49) siekiant teisingai paskirstyti riziką, ekonominės veiklos vykdytojai turėtų būti atleisti nuo atsakomybės, jei jie gali įrodyti, kad esama konkrečių lengvinančių aplinkybių. Jie neturėtų prisiimti atsakomybės tais atvejais, kai gali įrodyti, jog gaminys iš gamybos proceso buvo pašalintas prieš jų valią dėl kito asmens veiksmų arba kad gaminio trūkumus lėmė būtent teisinių reikalavimų laikymasis;

(50) paprastai gaminio pateikimo rinkai ar pradėjimo naudoti momentas yra momentas, kai gamintojas nustoja kontroliuoti gaminį, o platintojų atveju – kai jie patiekia gaminį rinkai. Todėl gamintojai turėtų būti atleisti nuo atsakomybės, jeigu jie įrodo, kad tikėtina, jog tuo momentu, kai jie pateikė gaminį rinkai ar pradėjo jį naudoti, žalos sukėlusio trūkumo nebūta arba jis atsirado vėliau. Tačiau, kadangi skaitmeninės technologijos suteikia gamintojams galimybę kontroliuoti gaminį po to, kai jis pateikiamas rinkai arba pradedamas naudoti, gamintojai turėtų ir toliau prisiimti atsakomybę už trūkumus, atsiradusius po to momento dėl jų kontroliuojamos programinės įrangos ar susijusių paslaugų, nesvarbu, ar tai būtų naujinimai ar naujovinimai ar mašininio mokymosi algoritmai. Turėtų būti laikoma, kad tokią programinę įrangą ar susijusias paslaugas gamintojas gali kontroliuoti, jeigu jas teikia tas gamintojas arba tas gamintojas suteikia joms leidimą ar kitaip pritaria jų teikimui, vykdomam trečiosios šalies. Pavyzdžiui, jeigu teigiama, kad išmanioji televizija apima vaizdo taikomąją programą, tačiau naudotojas, įsigijęs televizorių, turi atsisiųsti taikomąją programą iš trečiosios šalies žiniatinklio svetainės, televizorių gamintojas ir vaizdo taikomosios programos gamintojas turėtų ir toliau atsakyti už žalą, sukeltą dėl bet kokių vaizdo taikomosios programos trūkumų, net jei trūkumai atsirado po to, kai televizorius buvo pateiktas rinkai;

(51) galimybė ekonominės veiklos vykdytojams išvengti atsakomybės įrodant, kad trūkumas atsirado po to, kai jie pateikė gaminį rinkai arba jis pradėtas naudoti, turėtų būti apribota, kai gaminio trūkumą lemia programinės įrangos naujinimų ar naujovinimų, būtinų kibernetinio saugumo pažeidžiamumui pašalinti ir gaminio saugai išlaikyti, trūkumas. Toks pažeidžiamumas gali paveikti gaminį taip, kad padarytų žalą, kaip tai suprantama šioje direktyvoje. Pripažįstant gamintojų atsakomybę pagal Sąjungos teisę dėl gaminių saugos per visą jų gyvavimo ciklą, pavyzdžiui, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/745 ([16]), gamintojai taip pat neturėtų būti atleisti nuo atsakomybės už savo gaminių su trūkumais sukeltą žalą, kai trūkumai atsirado dėl to, kad jie nepateikė programinės įrangos saugumo naujinimų ar naujovinimų, būtinų tų gaminių pažeidžiamumui pašalinti reaguojant į kintančią kibernetinio saugumo riziką. Tokia atsakomybė neturėtų būti taikoma tais atvejais, kai tokios programinės įrangos tiekimo ar diegimo gamintojas nekontroliuoja, pavyzdžiui, kai gaminio savininkas neinstaliuoja siūlomo naujinimo ar naujovinimo, kurio paskirtis – užtikrinti arba išlaikyti gaminio saugos lygį. Šioje direktyvoje nenumatytos jokios pareigos atlikti gaminio naujinimo ar naujovinimo;

(52) siekiant teisingai paskirstyti riziką, ekonominės veiklos vykdytojai turėtų būti atleisti nuo atsakomybės, jeigu įrodo, kad laikotarpiu, kai gaminys buvo kontroliuojamas gamintojo, jų turimos mokslo ir techninės žinios, nustatytos remiantis pažangiausiomis objektyviomis žiniomis, o ne faktinėmis konkretaus ekonominės veiklos vykdytojo žiniomis, buvo tokios, kad trūkumų nebuvo įmanoma nustatyti;

(53) gali susiklostyti situacijos, kai už tą pačią žalą yra atsakingos dvi ar daugiau šalių, ypač kai komponentas su trūkumais yra integruotas į žalą sukėlusį gaminį. Tokiu atveju nukentėjęs asmuo turėtų turėti galimybę reikalauti žalos atlyginimo tiek iš gamintojo, kuris komponentą su trūkumais integravo į savo gaminį, tiek iš paties nekokybiško komponento gamintojo. Siekiant užtikrinti fizinių asmenų apsaugą, tokiais atvejais visos šalys turėtų būti laikomos solidariai atsakingomis;

(54) programinės įrangos sektoriuje ypač reikalingas aukštas inovacijų lygis. Siekiant remti programinę įrangą gaminančių labai mažų įmonių ir mažųjų įmonių inovacinius pajėgumus, tokioms įmonėms turėtų būti suteikta galimybė sudarant sandorį susitarti su gamintojais, kurie integruoja savo programinę įrangą į gaminį, kad pastarieji

([16]) 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/745 dėl medicinos priemonių, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2001/83/EB, Reglamentas (EB) Nr. 178/2002 ir Reglamentas (EB) Nr. 1223/2009, ir kuriuo panaikinamos Tarybos direktyvos 90/385/EEB ir 93/42/EEB (OL L 117, 2017 5 5, p. 1).

nepareikš programinės įrangos gamintojui atgręžtinio reikalavimo, jei trūkumų turintis programinės įrangos komponentas sukeltų žalos. Tokie sandoriai, jau naudojami keliose valstybėse narėse, turėtų būti leidžiami, nes viso gaminio gamintojas bet kuriuo atveju atsako už gaminio, įskaitant jo komponentus, trūkumus. Tačiau tokiu sandoriu niekada neturėtų būti ribojama ar panaikinama atsakomybė nukentėjusio asmens atžvilgiu;

(55) gali susiklostyti situacijos, kai be gaminio trūkumų prie patirtos žalos prisideda asmenų, kurie nėra potencialiai atsakingi ekonominės veiklos vykdytojai, veiksmai ir neveikimas, pavyzdžiui, trečiosios šalies, kuri naudojasi gaminio kibernetinio saugumo pažeidžiamumu, atveju. Siekiant apsaugoti vartotojus, kai gaminys turi trūkumų, pavyzdžiui, dėl pažeidžiamumo, dėl kurio gaminys tampa mažiau saugus, nei gali tikėtis plačioji visuomenė, ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė neturėtų būti sumažinta arba netaikoma dėl tokių veiksmų ar trečiosios šalies neveikimo. Tačiau turėtų būti įmanoma sumažinti ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybę arba jos netaikyti, kai prie žalos atsiradimo dėl neatsargumo prisidėjo patys nukentėję asmenys, pavyzdžiui, kai nukentėjęs asmuo dėl savo nerūpestingumo neįdiegė ekonominės veiklos vykdytojo pateiktų naujinimų ar naujovinimų, kuriais būtų sumažinta žala arba jos būtų išvengta;

(56) jei sutarties nuostatomis būtų galima apriboti arba panaikinti ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybę, būtų pakenkta fizinių asmenų apsaugos tikslui. Todėl neturėtų būti leidžiama taikyti sutartinių išimčių. Dėl tos pačios priežasties neturėtų būti įmanoma apriboti arba panaikinti atsakomybės nacionalinės teisės nuostatomis, pavyzdžiui, nustatant ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybės finansines ribas;

(57) atsižvelgiant į tai, kad laikui bėgant gaminiai sensta ir kad, atsižvelgiant į mokslo ir technologijų pažangą, rengiami aukštesni saugos standartai, būtų nepagrįsta gamintojams nustatyti atsakomybę už savo gaminių trūkumus neribotą laiką. Todėl atsakomybei turėtų būti taikomas pagrįstas laikotarpis, t. y. 10 metų terminas po gaminio pateikimo rinkai ar pradėjimo jį naudoti (toliau – naikinamasis terminas), nedarant poveikio teisme nagrinėjamiems ieškiniams. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų nepagrįstai apribojama gaminio su trūkumais sukeltos žalos atlyginimo galimybė, tais atvejais, kai kūno sužalojimo simptomai, remiantis medicininiais įrodymais, atsiranda lėtai, naikinamasis terminas turėtų būti pratęstas iki 25 metų;

(58) kadangi iš esmės pakeisti gaminiai iš principo yra nauji gaminiai, naujas naikinamasis terminas turėtų būti pradedamas skaičiuoti po to, kai gaminys iš esmės pakeičiamas ir vėliau pateikiamas rinkai arba pradedamas naudoti, pavyzdžiui, dėl pergaminimo. Naujinimai arba naujovinimai, kuriais gaminys nėra iš esmės keičiamas, neturėtų daryti poveikio pirminiam gaminiui taikomam naikinamajam terminui;

(59) šioje direktyvoje ekonominės veiklos vykdytojui numatyta galimybė išvengti atsakomybės, jei jis įrodo, kad tuo metu, kai gaminys buvo pateiktas rinkai ar pradėtas naudoti, arba laikotarpiu, kai gaminys buvo kontroliuojamas gamintojo, mokslo ir technikos žinių lygis nebuvo toks, kad būtų galima nustatyti trūkumą, t. y. pasinaudoti vadinamąją vystymusi grindžiama gynyba, kai kuriose valstybėse narėse galėtų būti laikoma nepagrįstu fizinių asmenų apsaugos ribojimu. Todėl valstybei narei turėtų būti leidžiama nukrypti nuo tos galimybės nustatant naujas priemones arba pakeičiant esamas priemones, kad tokiais atvejais būtų išplėsta atsakomybė įtraukiant tam tikrus gaminius, jei manoma, kad tai būtina, proporcinga ir pagrįsta viešojo intereso tikslais, pavyzdžiui, nustatytais Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo, t. y. su viešąja tvarka, visuomenės saugumu ir visuomenės sveikata susijusiais tikslais. Siekiant užtikrinti skaidrumą ir teisinį saugumą ekonominės veiklos vykdytojams, vykdantiems veiklą visoje Sąjungoje, apie tokios nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo vystymusi grindžiamos gynybos, taikymą turėtų būti pranešta Komisijai, kuri tuomet turėtų informuoti kitas valstybes nares. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas užtikrinti nuosekliam požiūriui visose valstybėse narėse ir suderinamumui su šios direktyvos tikslais, Komisijai turėtų būti suteikta galimybė teikti neprivalomas nuomones dėl siūlomų priemonių ar pakeitimų. Siekiant skirti laiko nuomonei pateikti, tokias priemones ar pakeitimus siūlanti valstybė narė turėtų sustabdyti siūlomų priemonių ar pakeitimų galiojimą šešiems mėnesiams nuo tos dienos, kurią apie juos pranešta Komisijai, nebent Komisija pateiktų nuomonę anksčiau. Tokia nuomonė turėtų būti pateikta glaudžiai bendradarbiaujant atitinkamai valstybei narei ir Komisijai bei atsižvelgiant į kitų valstybių narių nuomones, jei tokių būtų. Siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir sudaryti palankesnes sąlygas priemonių, nustatytų pagal Direktyvą 85/374/EEB, tęstinumui, valstybėms narėms taip pat turėtų būti leidžiama toliau taikyti savo teisinėje sistemoje esamas nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo vystymusi grindžiamos gynybos;

(60) siekiant sudaryti palankesnes sąlygas nacionaliniams teismams suderintai aiškinti šią direktyvą, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės pagal šią direktyvą skelbtų galutinius teismo sprendimus dėl atsakomybės už gaminius, t. y. sprendimus, kurie yra neskundžiami, arba kurių nebegalima apskųsti. Siekiant sumažinti administracinę naštą, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės skelbtų tik nacionalinių apeliacinių teismų arba aukščiausios instancijos teismų sprendimus;

(61) siekiant geriau suprasti, kaip ši direktyva taikoma nacionaliniu lygmeniu siekiant naudos, *inter alia*, visuomenei, praktikuojantiems teisininkams, akademikams ir valstybėms narėms, Komisija turėtų sukurti ir prižiūrėti plačiajai visuomenei lengvai prieinamą duomenų bazę, kurioje būtų pateikiami atitinkami sprendimai ir nuorodos į atitinkamus Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimus;

(62) Komisija turėtų atlikti šios direktyvos vertinimą. Remiantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros ([17]) 22 dalimi, tas vertinimas turėtų būti grindžiamas penkiais kriterijais – veiksmingumu, efektyvumu, aktualumu, nuoseklumu ir pridėtine verte – ir turėtų būti naudojamas kaip pagrindas galimų papildomų priemonių poveikiui įvertinti. Savo vertinimo ataskaitoje Komisija turėtų nurodyti, kokius skaičiavimo metodus naudojo atlikdama vertinimą. Svarbu, kad Komisija surinktų visą aktualią informaciją vengdama pernelyg didelio reglamentavimo ir neužkraudama administracinės naštos valstybėms narėms ir ekonominės veiklos vykdytojams, naudodama informaciją iš visų susijusių ir patikimų šaltinių, įskaitant Sąjungos institucijas, organus, tarnybas ir agentūras, nacionalines kompetentingas institucijas ir tarptautiniu lygmeniu pripažįstamas įstaigas ir organizacijas;

(63) dėl teisinio tikrumo ši direktyva netaikoma gaminiams, pateiktiems rinkai arba pradėtiems naudoti anksčiau nei 2026 m. gruodžio 9 d. Todėl būtina numatyti pereinamojo laikotarpio priemones, kad būtų užtikrinta tolesnė atsakomybė pagal Direktyvą 85/374/EEB už žalą, padarytą dėl gaminių su trūkumais, kurie buvo pateikti rinkai arba pradėti naudoti anksčiau nei tą datą;

(64) kadangi šios direktyvos tikslų, t. y. užtikrinti vidaus rinkos veikimą, neiškraipytą konkurenciją ir aukštą fizinių asmenų apsaugos lygį, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl Sąjungos masto prekių rinkos pobūdžio, o dėl bendrų taisyklių dėl atsakomybės suderinimo tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir tikslas

Šia direktyva nustatomos bendros taisyklės dėl ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybės už fizinių asmenų patirtą žalą dėl gaminių su trūkumais ir tokios žalos atlyginimo.

Šios direktyvos tikslas – prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo kartu užtikrinant aukšto lygio vartotojų ir kitų fizinių asmenų apsaugą.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma gaminiams, pateiktiems rinkai arba pradėtiems naudoti po 2026 m. gruodžio 9 d.

2. Ši direktyva netaikoma laisvajai ir atvirajai programinei įrangai, sukurtai arba tiekiamai nevykdant komercinės veiklos.

3. Ši direktyva netaikoma žalai, atsiradusiai dėl branduolinių avarijų, jeigu atsakomybę už tokią žalą reglamentuoja valstybių narių ratifikuotos tarptautinės konvencijos.

4. Šia direktyva nedaromas poveikis:

a) Sąjungos teisės dėl asmens duomenų apsaugos, visų pirma Reglamento (ES) 2016/679 ir direktyvų 2002/58/EB bei (ES) 2016/680, taikymui;

([17]) OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

b) bet kokiai teisei, kurią nukentėjęs asmuo turi pagal nacionalines sutartinės atsakomybės arba nesutartinės atsakomybės taisykles dėl kitų nei gaminio trūkumai priežasčių, kaip numatyta šioje direktyvoje, įskaitant nacionalines taisykles, kuriomis įgyvendinama Sąjungos teisė;

c) bet kokiai teisei, kurią nukentėjęs asmuo turi pagal bet kokią specialią atsakomybės sistemą, galiojusią nacionalinėje teisėje 1985 m. liepos 30 d.

3 straipsnis

Suderinimo lygis

Valstybės narės savo nacionalinėje teisėje neturi palikti galioti ar priimti nuostatų, nukrypstančių nuo šioje direktyvoje įtvirtintų nuostatų, įskaitant griežtesnes ar švelnesnes nuostatas, kuriomis užtikrinama skirtingo lygio vartotojų ir kitų fizinių asmenų apsauga, nebent šioje direktyvoje būtų numatyta kitaip.

4 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1) gaminys – kilnojamoji prekė, net jei ji yra kitos kilnojamosios ar nekilnojamosios prekės dalis arba yra su ja susieta; gaminys taip pat apima elektros energiją, skaitmeninę gamybos rinkmeną, žaliavas ir programinę įrangą;

2) skaitmeninė gamybos rinkmena – kilnojamosios prekės skaitmeninė versija arba skaitmeninis šablonas, kuriame yra funkcinė informacija, būtina materialiam objektui pagaminti, sudarant sąlygas automatiškai valdyti mašinas ar įrankius;

3) susijusi paslauga – skaitmeninė paslauga, integruota į gaminį arba su juo susieta taip, kad be jos gaminys negalėtų atlikti vienos ar daugiau iš savo funkcijų;

4) komponentas – materialus ar nematerialus objektas, žaliava, arba susijusi paslauga, integruoti į gaminį arba su juo susieti;

5) gamintojo vykdoma kontrolė:

   a) gaminio gamintojas atlieka arba, atsižvelgdamas į trečiosios šalies veiksmus, leidžia arba sutinka:

      i) integruoti komponentą į gaminį, su juo susieti ar tiekti komponentą, įskaitant programinės įrangos naujinimus arba naujovinimus arba

      ii) keisti gaminį, įskaitant esminius pakeitimus;

   b) gaminio gamintojas (pats arba per trečiąją šalį) gali tiekti programinės įrangos naujinimus arba naujovinimus;

6) duomenys – duomenys, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/868 ([18]) 2 straipsnio 1 punkte;

7) tiekimas rinkai – gaminio, skirto platinti, vartoti ar naudoti Sąjungos rinkoje, tiekimas vykdant komercinę veiklą už atlygį arba neatlygintinai;

8) pateikimas rinkai – gaminio tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą;

9) pradėjimas naudoti – pirmas gaminio panaudojimas Sąjungoje vykdant komercinę veiklą už atlygį arba neatlygintinai, tokiomis aplinkybėmis, kuriomis tas gaminys nebuvo pateiktas rinkai prieš pirmą jo panaudojimą;

10) gamintojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris:

([18]) 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/868 dėl Europos duomenų valdymo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (Duomenų valdymo aktas) (OL L 152, 2022 6 3, p. 1).

a) sukuria ar pagamina gaminį;

b) sukuria ar pagamina gaminį arba prisistato kaip gamintojas, t. y. ant gaminio nurodo savo vardą ir (arba) pavardę, prekių ženklą ar kitus skiriamuosius ženklus, arba

c) sukuria ar pagamina gaminį savo paties reikmėms;

11) įgaliotasis atstovas – Sąjungoje įsisteigęs fizinis ar juridinis asmuo, gavęs raštišką gamintojo įgaliojimą vykdyti konkrečias užduotis to gamintojo vardu;

12) importuotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris pateikia Sąjungos rinkai gaminį iš trečiosios valstybės;

13) realizavimo paslaugų teikėjas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris, vykdydamas komercinę veiklą, teikia bent dvi iš šių paslaugų: sandėliavimo, pakavimo, adresavimo ir siuntimo, neturėdamas to gaminio nuosavybės teisių, išskyrus pašto paslaugas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/67/EB ([19]) 2 straipsnio 1 punkte, siuntinių pristatymo paslaugas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/644 ([20]) 2 straipsnio 2 punkte, ar bet kokias kitas pašto paslaugas arba krovinių vežimo paslaugas;

14) platintojas – tiekimo grandinėje veikiantis fizinis arba juridinis asmuo, kuris tiekia gaminį rinkai, bet nėra to gaminio gamintojas ar importuotojas;

15) ekonominės veiklos vykdytojas – gaminio ar komponento gamintojas, susijusios paslaugos teikėjas, įgaliotasis atstovas, importuotojas, realizavimo paslaugų teikėjas arba platintojas;

16) interneto platforma – interneto platforma, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2022/2065 3 straipsnio i punkte;

17) komercinė paslaptis – komercinė paslaptis, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2016/943 2 straipsnio 1 punkte;

18) esminis pakeitimas – gaminio pakeitimas, padarytas po to, kai gaminys pateiktas rinkai arba pradėtas naudoti:

a) kuris pagal atitinkamas Sąjungos ar nacionalines taisykles dėl gaminių saugos laikomas esminiu arba

b) kai atitinkamose Sąjungos ar nacionalinėse taisyklėse dėl gaminių saugos nenustatyta riba, pagal kurią nustatoma, kas turi būti laikoma esminiu pakeitimu, kuriuo:

i) keičiamos pradinės gaminio eksploatacinės savybės, paskirtis ar tipas, o gamintojo pradiniame rizikos vertinime tas pakeitimas nebuvo numatytas, ir

ii) keičiamas pavojaus pobūdis, sukuriamas naujas pavojus arba padidinamas rizikos lygis.

II SKYRIUS

KONKREČIOS NUOSTATOS DĖL ATSAKOMYBĖS UŽ GAMINIUS SU TRŪKUMAIS

5 straipsnis

Teisė į žalos atlyginimą

1. Valstybės narės užtikrina, kad bet kuris fizinis asmuo, patyręs žalą, atsiradusią dėl gaminio su trūkumais (toliau – nukentėjęs asmuo), pagal šią direktyvą turėtų teisę gauti žalos atlyginimą.

([19]) 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (OL L 15, 1998 1 21, p. 14).

([20]) 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/644 dėl tarptautinių siuntinių pristatymo paslaugų (OL L 112, 2018 5 2, p. 19).

2. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimus dėl žalos atlyginimo pagal 1 dalį taip pat galėtų pateikti:

a) asmuo, kuris pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę arba sutartį perėmė nukentėjusiojo asmens teises arba jam jos buvo perduotos, arba

b) asmuo, veikiantis vieno ar daugiau nukentėjusių asmenų vardu pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.

6 straipsnis

Žala

1. Teisė į žalos atlyginimą pagal 5 straipsnį taikoma tik patyrus šių rūšių žalą:

a) mirtį ar sveikatos sutrikdymą, įskaitant mediciniškai pripažintą žalą psichologinei sveikatai;

b) žalą bet kokiam turtui arba jo sunaikinimą, išskyrus atvejus, kai:

i) pats gaminys yra su trūkumais;

ii) gaminį sugadino trūkumų turintis komponentas, kurį to gaminio gamintojas integravo į tą gaminį arba su juo susiejo tam gamintojui kontroliuojant;

iii) turtas naudojamas išimtinai profesiniais tikslais;

c) duomenų, kurie nenaudojami profesiniais tikslais, sunaikinimą arba sugadinimą.

2. Teisė į žalos atlyginimą pagal 5 straipsnį apima dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytos žalos atsiradusius visus materialinius nuostolius. Teisė į žalos atlyginimą taip pat apima neturtinius nuostolius, atsiradusius dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytos žalos tiek, kiek jie gali būti atlyginami pagal nacionalinę teisę.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis nacionalinei teisei, susijusiai su žalos atlyginimu pagal kitas atsakomybės sistemas.

7 straipsnis

Gaminio trūkumai

1. Gaminys turi būti laikomas turinčiu trūkumus, jeigu jis neužtikrina saugos, kurios asmuo turi teisę tikėtis, ar kurios yra reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.

2. Vertinant gaminio trūkumus, atsižvelgiama į visas aplinkybes, įskaitant:

a) gaminio aprašymą ir savybes, įskaitant jo ženklinimą, dizainą, technines savybes, sudėtį bei pakuotę ir surinkimo, montavimo, naudojimo ir priežiūros instrukcijas;

b) pagrįstai numatomą gaminio naudojimą;

c) gaminio bet kokio gebėjimo toliau mokytis ar įgyti naujų savybių po pateikimo rinkai arba pradėjus naudoti poveikį;

d) pagrįstai numatomą kitų gaminių, kurie, kaip galima tikėtis, bus naudojami kartu su gaminiu, be kita ko, juos susiejant, poveikį gaminiui;

e) momentą, kai gaminys buvo pateiktas rinkai arba pradėtas naudoti, arba, jeigu gamintojas išlaiko gaminio kontrolę po to momento, momentą, kai gamintojas nustojo kontroliuoti gaminį;

f) atitinkamus gaminių saugos reikalavimus, įskaitant su sauga susijusius kibernetinio saugumo reikalavimus;

g) bet kokius su gaminių sauga susijusius gaminio atšaukimo arba visus kitus atitinkamus intervencinius veiksmus, kuriuos vykdo kompetentingos institucijos arba 8 straipsnyje nurodytas ekonominės veiklos vykdytojas;

h) konkrečius naudotojų grupės, kuriai naudoti skirtas gaminys, poreikius;

i) gaminio, kurio paskirtis yra iš esmės užtikrinti, kad nebūtų sukelta žala, atveju – bet kokius gaminio trūkumus, kliudančius pasiekti tą tikslą.

3. Gaminys nelaikomas turinčiu trūkumų vien dėl to, kad rinkai jau pateiktas arba vėliau bus pateikiamas ar pradedamas naudoti geresnis gaminys, įskaitant atnaujintus ar naujovintus gaminius.

8 straipsnis

Ekonominės veiklos vykdytojai, atsakingi už gaminius su trūkumais

1. Valstybės narės užtikrina, kad, vadovaujantis šia direktyva, už padarytą žalą būtų atsakingi šie ekonominės veiklos vykdytojai:

a) gaminio su trūkumais gamintojas;

b) komponento su trūkumais gamintojas, jei tas komponentas buvo integruotas į gamintojo kontroliuojamą gaminį arba susietas su juo ir dėl to tas gaminys turėjo trūkumų, nedarant poveikio a punkte nurodyto gamintojo atsakomybei, ir

c) gaminio arba komponento gamintojo, įsisteigusio Sąjungai nepriklausančioje valstybėje, atveju, ir nedarant poveikio to gamintojo atsakomybei:

i) gaminio arba komponento su trūkumais importuotojas;

ii) gamintojo įgaliotasis atstovas ir

iii) jei nėra Sąjungoje įsisteigusio importuotojo arba įgaliotojo atstovo – realizavimo paslaugų tiekėjas.

Pirmos pastraipos a punkte nurodyta gamintojo atsakomybė taip pat apima bet kokią žalą, sukeltą trūkumų turinčio komponento, kai jis buvo integruotas į to gamintojo kontroliuojamą gaminį arba su juo susietas.

2. Bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, kuris iš esmės pakeičia gamintojo nekontroliuojamą gaminį ir po to pateikia jį rinkai arba pradeda naudoti gaminį, 1 dalies tikslais laikomas to gaminio gamintoju.

3. Valstybės narės užtikrina, kad, kai negalima nustatyti nė vieno ekonominės veiklos vykdytojo iš nurodytųjų 1 dalyje ir įsisteigusiųjų Sąjungoje, kiekvienas gaminio su trūkumais platintojas būtų atsakingas, jeigu:

a) nukentėjęs asmuo prašo to platintojo nustatyti ekonominės veiklos vykdytoją iš 1 dalyje nurodytųjų ir įsisteigusiųjų Sąjungoje, arba savo paties platintoją, kuris jam tiekė tą gaminį, ir

b) tas platintojas per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią gautas a punkte nurodytas prašymas, nenustato a punkte nurodyto ekonominės veiklos vykdytojo arba savo paties platintojo.

4. Šio straipsnio 3 dalis taip pat taikoma bet kuriam interneto platformos, kurioje vartotojai gali sudaryti nuotolinės prekybos sutartis su prekiautojais, paslaugų teikėjui, kuris nėra ekonominės veiklos vykdytojas, jei tenkinamos Reglamento (ES) 2022/2065 6 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos.

5. Kai nukentėjusieji negauna žalos atlyginimo dėl to, kad nė vienas iš 1–4 dalyse nurodytų asmenų negali būti laikomas atsakingu pagal šią direktyvą, arba dėl to, kad atsakingi asmenys yra nemokūs arba nustojo egzistuoti, valstybės narės gali naudoti esamas nacionalines sektorines žalos atlyginimo sistemas arba sukurti naujas sistemas pagal nacionalinę teisę, kurios, pageidautina, nebūtų finansuojamos viešosiomis pajamomis, jog būtų tinkamai atlyginta nukentėjusiesiems, patyrusiems žalą dėl gaminių su trūkumais.

9 straipsnis

Įrodymų atskleidimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad asmens, kuris reikalauja atlyginti žalą nacionaliniame teisme vykstant teismo procesui dėl gaminio su trūkumais sukeltos žalos (toliau – ieškovas) ir kuris pateikė faktus ir įrodymus, pakankamus reikalavimo atlyginti žalą patikimumui pagrįsti, prašymu, atsakovas privalėtų atskleisti turimus svarbius įrodymus, jei laikomasi šiame straipsnyje nustatytų sąlygų.

2. Valstybės narės užtikrina, kad atsakovo, pateikusio faktus ir įrodymus, kurių pakanka įrodyti, jog atsakovui siekiant pareikšti priešieškinį dėl žalos atlyginimo reikalingi įrodymai, prašymu ieškovas pagal nacionalinę teisę privalėtų atskleisti atitinkamus ieškovo turimus įrodymus.

3. Valstybės narės užtikrina, kad įrodymų atskleidimas pagal 1 ir 2 dalis, laikantis nacionalinės teisės apsiribotų tuo, kas yra būtina ir proporcinga.

4. Valstybės narės užtikrina, kad spręsdami, ar įrodymų atskleidimas, kurio prašo tam tikra šalis, yra būtinas ir proporcingas, nacionaliniai teismai atsižvelgtų į visų susijusių šalių, įskaitant trečiąsias šalis, teisėtus interesus, visų pirma susijusius su konfidencialios informacijos ir komercinių paslapčių apsauga.

5. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai reikalaujama, jog atsakovas atskleistų informaciją, kuri yra komercinė paslaptis arba tariama komercinė paslaptis, nacionaliniai teismai, gavus tinkamai pagrįstą šalies prašymą arba savo iniciatyva, būtų įgalioti imtis specifinių priemonių, būtinų tos informacijos konfidencialumui išsaugoti, kai ji naudojama arba nurodoma teismo proceso metu ar po jo.

6. Valstybės narės užtikrina, kad kai šalis privalo atskleisti įrodymus, nacionaliniams teismams, gavus tinkamai pagrįstą priešingos šalies prašymą arba kai atitinkamas nacionalinis teismas mano, jog tai tinkama, ir, laikantis nacionalinės teisės, būtų suteikti įgaliojimai reikalauti, kad tokie įrodymai būtų pateikti lengvai prieinamu ir lengvai suprantamu būdu, jei nacionalinis teismas mano, kad toks pateikimas būtų proporcingas šalies, privalančios atskleisti įrodymus, išlaidų ir pastangų atžvilgiu.

7. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis nacionalinėms taisyklėms, susijusioms su ikiteisminiu įrodymų atskleidimu, jeigu tokios taisyklės egzistuoja.

10 straipsnis

Įrodinėjimo pareiga

1. Valstybės narės užtikrina, kad iš ieškovo būtų reikalaujama įrodyti gaminio trūkumus, patirtą žalą ir priežastinį ryšį tarp tų trūkumų ir žalos.

2. Gaminio trūkumai preziumuojami, jeigu tenkinama bet kuri iš šių sąlygų:

a) atsakovas neatskleidė svarbių įrodymų pagal 9 straipsnio 1 dalį;

b) ieškovas įrodo, kad gaminys neatitinka privalomų gaminio saugos reikalavimų, nustatytų Sąjungos ar nacionalinėje teisėje, kuria siekiama apsaugoti nuo žalos, kurią patyrė nukentėjęs asmuo, keliamos rizikos, arba

c) ieškovas įrodo, kad žala padaryta dėl akivaizdaus gaminio gedimo naudojant jį pagrįstai ir iš anksto numačius arba įprastomis aplinkybėmis.

3. Priežastinis ryšys tarp gaminio trūkumų ir žalos preziumuojamas, jeigu nustatoma, kad gaminys turi trūkumų ir kad padaryta žala yra tokios rūšies, kuri paprastai atitinka aptariamą trūkumą.

4. Nacionalinis teismas preziumuoja, kad gaminys turi trūkumų arba kad esama priežastinio ryšio tarp gaminio trūkumų ir žalos, arba kad yra abu šie aspektai, jeigu, nepaisant įrodymų atskleidimo pagal 9 straipsnį ir atsižvelgdamas į visas svarbias bylos aplinkybes:

a) ieškovas, norėdamas įrodyti gaminio trūkumus arba priežastinį ryšį tarp gaminio trūkumų ir žalos, arba abu šiuos aspektus, susiduria su pernelyg dideliais sunkumais, visų pirma, dėl techninio ar mokslinio sudėtingumo, ir

b) ieškovas įrodo, jog tikėtina, kad gaminys turi trūkumų arba kad esama priežastinio ryšio tarp gaminio trūkumų ir žalos, arba kad yra abu šie aspektai.

5. Atsakovas turi teisę nuginčyti bet kurią iš 2, 3 ir 4 dalyse nurodytų prezumpcijų.

11 straipsnis

Atleidimas nuo atsakomybės

1. 8 straipsnyje nurodytas ekonominės veiklos vykdytojas neatsako už gaminio su trūkumais sukeltą žalą, jeigu tas ekonominės veiklos vykdytojas įrodo nors vieną iš šių aplinkybių:

a) gamintojo ar importuotojo atveju – kad jis nepateikė gaminio rinkai arba nepradėjo jo naudoti;

b) platintojo atveju – kad jis netiekė gaminio rinkai;

c) kad tikėtina, jog tuo metu, kai gaminys buvo pateiktas rinkai, pradėtas naudoti arba, platintojo atveju, tiekiamas rinkai, žalą sukėlusio trūkumo nebuvo arba, kad tas trūkumas atsirado vėliau;

d) kad žalą sukėlęs trūkumas atsirado dėl gaminio atitikties teisiniams reikalavimams;

e) kad tuo metu, kai gaminys buvo pateiktas rinkai ar pradėtas naudoti, arba laikotarpiu, kai jis buvo kontroliuojamas gamintojo, objektyvus mokslo ir techninių žinių lygis nebuvo toks, kad būtų galima nustatyti trūkumą;

f) 8 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b punkte nurodyto komponento su trūkumais gamintojo atveju – kad gaminio, į kurį tas komponentas integruotas, trūkumai yra atsiradę dėl to gaminio konstrukcijos arba gamintojo duotų nurodymų to komponento gamintojui;

g) 8 straipsnio 2 dalyje nurodyto asmens, kuris pakeičia gaminį, atveju – kad trūkumas, dėl kurio padaryta žala, yra susijęs su gaminio dalimi, kuriai pakeitimas nedaro poveikio.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies c punkto, ekonominės veiklos vykdytojas neatleidžiamas nuo atsakomybės, jeigu gaminio trūkumus lemia kuris nors iš šių veiksnių (su sąlyga, kad gaminį kontroliuoja gamintojas):

a) susijusi paslauga;

b) programinė įranga, įskaitant programinės įrangos naujinimus arba naujovinimus;

c) programinės įrangos naujinimų arba naujovinimų, būtinų saugai užtikrinti, trūkumas;

d) esminis gaminio pakeitimas.

III SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS DĖL ATSAKOMYBĖS

12 straipsnis

Kelių ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybė

1. Nedarant poveikio nacionalinei teisei, reglamentuojančiai solidariąją atsakomybę arba atgręžtinio reikalavimo teisę, valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai už tą pačią žalą pagal šią direktyvą yra atsakingi du ar daugiau ekonominės veiklos vykdytojų, jie galėtų būti laikomi atsakingais solidariai.

2. Gamintojas, integruojantis į gaminį programinės įrangos komponentą, neturi teisės pareikšti atgręžtinio reikalavimo žalą padariusio programinės įrangos komponento su trūkumais gamintojui, jeigu:

a) programinės įrangos komponento su trūkumais gamintojas to programinės įrangos komponento pateikimo rinkai metu buvo labai maža įmonė arba maža įmonė, t. y. įmonė, kuri, vertinant kartu su visomis savo įmonėmis partnerėmis, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB ([21]) priedo 3 straipsnio 2 dalyje, ir kartu su susijusiomis įmonėmis, kaip apibrėžta to priedo 3 straipsnio 3 dalyje, jei jų yra, yra labai maža įmonė, kaip apibrėžta to priedo 2 straipsnio 3 dalyje, arba maža įmonė, kaip apibrėžta to priedo 2 straipsnio 2 dalyje, ir

b) gamintojas, kuris programinės įrangos komponentą su trūkumais integravo į gaminį, sutartyje su trūkumų turinčio programinės įrangos komponento gamintoju susitarė atsisakyti tos teisės.

13 straipsnis

Atsakomybės sumažinimas

1. Nedarant poveikio nacionalinei teisei, reglamentuojančiai solidariąją atsakomybę arba atgręžtinio reikalavimo teisę, valstybės narės užtikrina, kad ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė nebūtų sumažinta arba ji nebūtų taikoma, kai žala sukeliama tiek dėl gaminio trūkumų, tiek dėl trečiosios šalies veiksmų ar neveikimo.

2. Ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė gali būti sumažinta arba netaikoma, kai žala sukeliama tiek dėl gaminio trūkumo, tiek dėl nukentėjusiojo ar kito asmens, už kurį nukentėjęs asmuo yra atsakingas, kaltės.

14 straipsnis

Atgręžtinio reikalavimo teisė

Jeigu už tą pačią žalą atsako daugiau nei vienas ekonominės veiklos vykdytojas, ekonominės veiklos vykdytojas, kuris atlygino žalą nukentėjusiam asmeniui, laikantis nacionalinės teisės turi teisę imtis teisių gynimo priemonių kitų ekonominės veiklos vykdytojų, atsakingų pagal 8 straipsnį, atžvilgiu.

15 straipsnis

Atsakomybės netaikymas arba apribojimas

Valstybės narės užtikrina, kad ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė pagal šią direktyvą nukentėjusio asmens atžvilgiu nebūtų ribojama ar netaikoma pagal sutarties nuostatą arba nacionalinę teisę.

16 straipsnis

Senaties terminas

1. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimams dėl žalos atlyginimo, patenkantiems į šios direktyvos taikymo sritį, pareikšti būtų taikomas trejų metų senaties terminas. Senaties terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kurią nukentėjęs asmuo sužinojo arba pagrįstai turėjo sužinoti apie visus šiuos elementus:

a) žalą;

b) gaminio trūkumą;

c) atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo, kuris gali būti laikomas atsakingu už tą žalą pagal 8 straipsnį, tapatybę.

2. Šia direktyva nedaromas poveikis nacionalinės teisės aktams, reglamentuojantiems 1 dalyje nurodyto senaties termino sustabdymą ar nutraukimą.

([21]) 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

17 straipsnis

Naikinamasis terminas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nukentėjęs asmuo prarastų pagal šią direktyvą suteiktą teisę į žalos atlyginimą pasibaigus 10 metų terminui, nebent nukentėjęs asmuo per tą laikotarpį inicijavo teismo procesą ekonominės veiklos vykdytojo, kuris gali būti laikomas atsakingu pagal 8 straipsnį, atžvilgiu. Tas laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo:

a) dienos, kurią žalą padaręs gaminys su trūkumais pateiktas rinkai ar pradėtas naudoti, arba

b) iš esmės pakeisto gaminio atveju – nuo tos dienos, kurią, atlikus esminius pakeitimus, tas gaminys buvo pradėtas tiekti rinkai arba pradėtas naudoti.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, tais atvejais, kai dėl latentinio kūno sužalojimo nukentėjęs asmuo negalėjo inicijuoti teismo proceso per 10 metų nuo 1 dalyje nurodytų datų, nukentėjęs asmuo praranda teisę į žalos atlyginimą pagal šią direktyvą pasibaigus 25 metų laikotarpiui, išskyrus atvejus, kai tas nukentėjęs asmuo per tą laikotarpį inicijavo teismo procesą ekonominės veiklos vykdytojo, kuris gali būti laikomas atsakingu pagal 8 straipsnį, atžvilgiu.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18 straipsnis

Nuostata, leidžianti nukrypti nuo vystymusi grindžiamos gynybos

1. Valstybės narės gali, nukrypdamos nuo 11 straipsnio 1 dalies e punkto, toliau taikyti savo teisinėje sistemoje esamas priemones, pagal kurias ekonominės veiklos vykdytojai yra atsakingi net jeigu jie įrodo, kad tuo metu, kai gaminys buvo pateiktas rinkai arba pradėtas naudoti, arba laikotarpiu, kai jis buvo gamintojo kontroliuojamas, objektyvus mokslo ir techninių žinių lygis nebuvo toks, kad būtų galima nustatyti trūkumų.

Bet kuri valstybė narė, norėdama palikti galioti priemones pagal šią dalį, pateikia Komisijai priemonių tekstą ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 9 d. Komisija apie tai informuoja kitas valstybes nares.

2. Valstybės narės gali, nukrypdamos nuo 11 straipsnio 1 dalies e punkto, savo teisinėje sistemoje nustatyti arba pakeisti esamas priemones, pagal kurias ekonominės veiklos vykdytojai yra atsakingi, net jei jie įrodo, kad tuo metu, kai gaminys buvo pateiktas rinkai ar pradėtas naudoti, arba laikotarpiu, kai jis buvo kontroliuojamas gamintojo, objektyvus mokslo ir techninių žinių lygis nebuvo toks, kad būtų galima nustatyti trūkumus.

3. 2 dalyje nurodytos priemonės turi:

a) apimti tik konkrečių kategorijų gaminius;

b) būti pagrįstos viešojo intereso tikslais ir

c) būti proporcingos, taigi taip pat būti tinkamos siekiant įgyvendinti užsibrėžtus tikslus ir jomis neturi būti reikalaujama daugiau, nei būtina tiems tikslams pasiekti.

4. Bet kuri valstybė narė, norinti priimti arba pakeisti 2 dalyje nurodytą priemonę, pateikia Komisijai siūlomos priemonės tekstą ir pagrindimą, kaip ta priemonė atitinka 3 dalį. Komisija apie tai informuoja kitas valstybes nares.

5. Komisija, atsižvelgdama į bet kurias iš kitų valstybių narių gautas pastabas, per šešis mėnesius nuo tos dienos, kurią gavo pranešimą pagal 4 dalį, gali pateikti nuomonę dėl siūlomos priemonės teksto ir tos priemonės pagrindimo. Valstybė narė, norinti priimti arba pakeisti tą priemonę, sustabdo jos taikymą šešiems mėnesiams nuo tos dienos, kurią apie ją pranešė Komisijai, nebent Komisija savo nuomonę pateiktų anksčiau.

19 straipsnis

Skaidrumas

1. Valstybės narės lengvai prieinamu elektroniniu formatu skelbia visus nacionalinių apeliacinės ar aukščiausiosios instancijos teismų galutinius sprendimus, priimtus pagal šią direktyvą pradėtuose procesuose. Tokie teismo sprendimai skelbiami pagal nacionalinę teisę.

2. Komisija sukuria ir tvarko lengvai ir viešai prieinamą 1 dalyje nurodytų teismo sprendimų duomenų bazę.

20 straipsnis

Vertinimas

Komisija ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 9 d., o vėliau – kas penkerius metus įvertina šios direktyvos taikymą ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Tose ataskaitose pateikiama informacija apie šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę sąnaudas ir naudą, palyginimas su EBPO valstybėmis ir informacija apie galimybę naudotis atsakomybės už produktus draudimu.

21 straipsnis

Panaikinimas ir pereinamasis laikotarpis

Direktyva 85/374/EEB panaikinama nuo 2026 m. gruodžio 9 d. Tačiau ji toliau taikoma gaminiams, pateiktiems rinkai arba pradėtiems naudoti iki tos datos.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal priede nustatytą atitikties lentelę.

22 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 9 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

23 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

24 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre 2024 m. spalio 23 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkas*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.

PRIEDAS

Atitikties lentelė

Direktyva 85/374/EEB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
—	2 straipsnio 2 dalis
—	3 straipsnis
2 straipsnis	4 straipsnio 1 punktas
—	4 straipsnio 2–9 punktais, 11 punktas ir 13–18 punktai
3 straipsnio 1 dalis	4 straipsnio 10 punktas ir 8 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a bei b punktai
3 straipsnio 2 dalis	4 straipsnio 12 punktas ir 8 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkto i papunktis
—	5 straipsnis
3 straipsnio 3 dalis	8 straipsnio 3 dalis
—	8 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkto ii bei iii papunkčiai ir antra pastraipa ir 2, 4 bei 5 dalys
—	9 straipsnis
4 straipsnis	10 straipsnio 1 dalis
—	10 straipsnio 2–5 dalys
5 straipsnis	12 straipsnio 1 dalis
—	12 straipsnio 2 dalis
6 straipsnis	7 straipsnis
7 straipsnis	11 straipsnis
8 straipsnis	13 straipsnis
—	14 straipsnis
9 straipsnio pirmos pastraipos a punktas	6 straipsnio 1 dalies a punktas
9 straipsnio pirmos pastraipos b punktas	6 straipsnio 1 dalies b punktas
—	6 straipsnio 1 dalies c punktas
—	6 straipsnio 2 dalis
9 straipsnio antra pastraipa	6 straipsnio 3 dalis
10 straipsnis	16 straipsnis
11 straipsnis	17 straipsnio 1 dalis

Direktyva 85/374/EEB	Ši direktyva
—	17 straipsnio 2 dalis
12 straipsnis	15 straipsnis
—	19 straipsnis
13 straipsnis	2 straipsnio 5 dalies b ir c punktai
—	2 straipsnio 5 dalies a punktas
14 straipsnis	2 straipsnio 3 dalis
—	18 straipsnio 1 dalis
15 straipsnio 1 dalies b punktas	18 straipsnio 2 dalis
15 straipsnio 2 ir 3 dalys	18 straipsnio 3, 4 ir 5 dalys
16 straipsnis	—
17 straipsnis	2 straipsnio 1 dalis
—	20 straipsnis
—	21 straipsnis
18 straipsnis	—
19 straipsnis	22 straipsnio 1 dalis
20 straipsnis	22 straipsnio 2 dalis
21 straipsnis	20 straipsnis
—	23 straipsnis
22 straipsnis	24 straipsnis